

найактуальнішими сегментами кооперації України з провідними концернами світу, своєрідним рятувальним колом, стали безпека і оборонні товари, що скеровані на забезпечення обслуговування техніки, виготовлення її компонентів, модернізацію та виробництво нових зразків та моделей. Серед процесів бізнес-партнерства, що уже стартували, можна виділити: налагодження технічного обслуговування, ремонт та в майбутньому виробництво військової техніки із оборонним концерном «Rheinmetall» (Німеччина); виробництво дронів із заводом «Bayraktar» (Туреччина); передача ліцензії на виготовлення зброї компанією «Nammo» (Норвегія); забезпечення технічного обслуговування, ремонт й виготовлення боєприпасів всередині країни (ТОВ «Райнметал - УОП» - спільне німецько-українське підприємство). Користуючись перевагами співпраці, а саме – доступом до передових технологій, вітчизняний оборонно-промисловий комплекс поступово здатен перетворитися на потужний хаб та зміцнити європейську архітектуру безпеки.

Таким чином, приклади українських брендів, що ризикнули вийти на нові ринки в умовах невизначеності, використовуючи різні моделі зростання компанії, свідчать про успішну інтеграцію та демонструють стійкість та конкурентоспроможність. Не зважаючи на різноплановість мотивації до інтернаціоналізації, цільовий вектор спрямований на покращення ділових стосунків, підвищення престижності бізнесу, забезпечення надійної якості продукту, високий рівень клієнтської орієнтованості, що, в кінцевому результаті забезпечує максимізацію вигоди.

Перелік використаних джерел:

1. Федорова Х. Плани бізнесу на міжнародну експансію в цифрах. URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/biznes-za-kordonom-yak-ukrayinski-kompaniyi-vihodyat-na-mizhnarodni-rinki>
2. Стратегія проникнення і стратегія «зняття вершків». 25.06.2024. URL: <https://pricer24.com/uk/blog/strategiya-proniknennya/>
3. Петрушко Л. Українська хвиля. Знайомтеся: 40 вітчизняних компаній, які вперше вийшли на міжнародні ринки під час війни. Forbes, 2023. URL: <https://forbes.ua/company/ukrainska-khviya-znayomtesya-40-vitchiznyanikh-kompaniy-yaki-vpershe-viyshli-na-mizhnarodni-rinki-pid-chas-viyni-22092023-16125>
4. Завальнюк І. ТОП-10 українських бізнесів, які вдало запустились на іноземних ринках під час війни. 27. 12. 2023. URL: <https://ua.news/ua/money/top-10-ukraynskyh-byznesov-kotorye-uspeshno-zapustylis-na-ynostrannyh-rynках-vo-vremya-voyny>

УДК 615.8:338.48:351.778

Голич Степан

студент групи ППм-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

м. Тернопіль

Панухник Олена

доктор економічних наук, професор

провідний науковий співробітник науково-дослідного центру Військового інституту

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

м. Київ

БАЛЬНЕОЛОГІЧНІ РЕСУРСИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: РЕІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ВІДНОВЛЕННЯ

Сьогочасна суспільно-економічна дійсність України, сформована умовами повномасштабної війни, змушує переосмислити цінність національних інфраструктурних

ресурсів, особливо тих, що мають чітке територіальне розташування і специфічні природні характеристики. Йдеться не лише про матеріальні активи, а й про інституційні та сервісні системи, які здатні відігравати роль мультифункціональних кластерів економіки. Одним із таких ресурсів є бальнеологічна інфраструктура – це унікальне поєднання природних, інституційних та підприємницьких компонентів, котре у структурі національного поступу набуває нових вимірів, виходячи за межі традиційної рекреаційної дискусії.

Відтак, з огляду на виклики сьогодення зростає потреба комплексного аналізу інфраструктурних активів, які раніше мали суто галузеве значення, але сьогодні потенційно можуть бути видозмінені у стратегічні елементи економічної безпеки. У цьому контексті бальнеологічні ресурси, а саме мінеральні води, лікувальні грязі, озокерит – виступають не лише як сегмент оздоровчої галузі, а як мультифункціональний регіональний актив, здатний генерувати ефект у мікро- та макроекономічному вимірах [1].

У мирний час такі заклади здебільшого займались створенням робочих місць в регіонах з недостатнім рівнем промислового або аграрного розвитку; підтримкою інфраструктури гостинності (транспорт, зв'язок, енергетика, водопостачання), а також розвитком внутрішнього туризму як елемента валового регіонального продукту. Однак війна змінила фокус. Тепер ці заклади виконують функції реабілітаційного, психологічного та відновлювального векторів, орієнтованих на потреби військовослужбовців, членів їхніх сімей, внутрішньопереміщених осіб (далі – ВПО), а також працівників критичної інфраструктури.

Зазначимо, що на тлі зростаючого міжнародного партнерства, Україна активно отримує підтримку з боку ЄС в питаннях реформування системи охорони здоров'я та реабілітації військових через різні ініціативи. Ключовими напрямками виступає фінансування програм психологічної реабілітації, підготовка українських спеціалістів за європейськими стандартами, а також надання кваліфікованої медичної допомоги українським важкопораненим військовим у лікарнях країн ЄС [2].

У такому контексті бальнеологічні заклади набувають нового змісту. Вони виконують соціально-економічну та гуманітарну функції, водночас посилюючи національну обороноздатність через підтримку і відновлення людського капіталу. Зокрема:

- забезпечують фізичну та психологічну реабілітацію військовослужбовців;
- сприяють плавному переході до економічно активного життя після поранення, стресу або тривалого перебування в зоні бойових дій;
- сприяють стабілізації трудових ресурсів громад, де розташовані об'єкти інфраструктури.

Таким чином, бальнеологічні об'єкти мають бути інтегровані у державну систему медико-соціальної реінтеграції та включені до публічних політик охорони здоров'я, оборони та регіонального розвитку (Табл. 1).

Таблиця 1

**Порівняльний аналіз ефектів від функціонування бальнеологічного закладу
(до та під час війни)**

Показник	До війни	У період війни
Основний функціонал	Рекреація, туризм, лікування	Реабілітація військових, медична та психологічна адаптація
Джерела надходжень	Власні доходи, туризм, державна підтримка	Цільові програми, оборонне замовлення, гуманітарні кошти
Соціальний ефект	Підвищення якості життя	Стабілізація громади, підтримка Збройних Сил України
Довгостроковий ефект	Зростання туристичного потоку	Включення в систему економіки відновлення

Примітка: узагальнено авторами

Підсумовуючи, вважаємо, що у перспективі післявоєнного періоду бальнеологічні заклади відіграватимуть роль так званої «м'якої інфраструктури безпеки» – інституційної платформи для мобілізації людського і ресурсного потенціалу, формування економіки довіри, розвитку державно-приватного партнерства, створення інвестиційної репутації регіону. Інтеграція цієї галузі у стратегії регіонального розвитку і відновлення має стати пріоритетом як для держави, так і для місцевого самоврядування завдяки модернізації бальнеологічної інфраструктури, залученню місцевого бізнесу і міжнародних донорів до фінансування, розширення спектру послуг закладів відповідно до потреб нової економіки.

Перелік використаних джерел:

1. Штойко П.І. Бальнеологічні ресурси – важлива складова географії туризму. *Подільський регіон : виклики ХХІ століття (географічні аспекти)* : матеріали Всеукраїнської науково-туристичної конференції (м. Тернопіль, 25 квітня 2017 р.). Тернопіль, 2017. С. 42-46
2. Кіщук Л., Новіков О. Співпраця України з ЄС та НАТО у питаннях реабілітації військових. *Сучасні суспільні комунікації : міжнародний досвід та українські реалії* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Лубни, 20 лютого 2025 р.). Лубни : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2025. С. 266-270

УДК 338.24:911.2

Державець Денис

студент 3 курсу

спеціальності «Підприємництво та торгівля»

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

м. Тернопіль

Науковий керівник: Тимошик Наталія

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

м. Тернопіль

ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ЯК ФАКТОР СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У сучасних умовах функціонування бізнесу одним із ключових зовнішніх факторів є географічне положення. Воно суттєво впливає на конкурентоспроможність підприємств, логістичні витрати, доступ до ресурсів і ринків збуту, а також на інвестиційну привабливість регіону.

Дослідження просторового розміщення суб'єктів господарювання дає змогу визначити потенціал територій для започаткування або розширення бізнесу.

Географічне положення — це просторове розташування об'єкта щодо природних ресурсів, транспортних магістралей, економічних центрів, державних кордонів тощо. Основними чинниками впливу на бізнес є:

- близькість до ринків збуту, що забезпечує ефективніший маркетинг і швидший зворотний зв'язок із клієнтами;
- наявність природних ресурсів, які формують сировинну базу та знижують логістичні витрати;
- транспортна інфраструктура (залізниця, автошляхи, порти, аеропорти), яка визначає рівень мобільності товарів і послуг;
- рекреаційний потенціал територій (природа, культурні пам'ятки, клімат), що впливає на розвиток туризму, готельного господарства тощо;
- кліматичні умови, які мають значення для аграрного сектору, будівництва, енергетики;